

PATVIRTINTA

Šiaulių Petro Avižonio ugdymo centro
direktoriaus 2025 m. rugsėjo d.
įsakymu Nr. V-

ŠIAULIŲ PETRO AVIŽONIO UGDYMO CENTRO SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių Petro Avižonio ugdymo centro (toliau – Centras) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti Centro bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką.

3. Aprašas nustato Centro direktoriaus, pedagogų, kitų darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, ugdytinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, sukuriant sveiką, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką Centre.

4. Aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, Centro, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

5. Aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas Centro darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi nedelsdamas reaguoti ir stabdyti;

5.3. darbuotojai veiksmų imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžių ir pareigas.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6.3. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis Centro bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.4. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.5. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos Centre stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA CENTRE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Centro veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Centro direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o ją vykdančią dalyvauja visi Centro bendruomenės nariai. Smurto ir patyčių dalyviai:

7.1. Smurtą ar patyčias patiriantis vaikas – vaikas iš kurio yra tyčiojama;

7.2. besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų;

7.3. patyčias patiriantis suaugęs – bet kuris bendruomenės narys iš kurio tyčiojasi (administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas);

7.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

8. Įstaigoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

8.1. vaikų prieš vaikus;

8.2. įstaigos darbuotojų prieš vaikus;

8.3. vaikų prieš įstaigos darbuotojus;

8.4. vaikų tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš kitus vaikus, pedagogus.

9. Centro direktorius yra atsakingas už šio aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą Centro patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

10. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirtas Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kuris kasmet:

10.1. inicijuoja Centro bendruomenės narių apklausą ir apibendrina rezultatus;

10.2. atlieka Centre fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

10.3. remdamasis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus Centro direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Centre;

10.6. atlieka kitus apraše numatytus veiksmus.

11. Grupių mokytojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA CENTRE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Centro administracijos darbuotojas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, Centro nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Centro darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitoji pagalba);

12.4. informuoja grupių mokytojus apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias ar smurto atvejus.

13. Grupės mokytojas, gavęs informaciją apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias:
 - 13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių / smurto atvejis;
 - 13.2. pasitvirtinus patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1) ir perduoda socialiniams pedagogui, o jo nesant – Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;
 - 13.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu / Vaiko gerovės komisijos pirmininku, informuoja apie pokyčius.
14. Socialinis pedagogas:
 - 14.1. užpildytą formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas socialinio pedagogo kabinete), informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką;
 - 14.2. imasi spręsti smurto ar patyčių situaciją;
15. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas:
 - 15.1. Informuoja Centro direktorių apie gautą pranešimą ir atliekamus veiksmus;
 - 15.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį, kuriame aptariama susidariusi situacija ir numatomas veiksmų planas.
 - 15.3. Administracijos darbuotojui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo, gavęs informaciją ir / ar įtaręs smurtą / patyčias informuoja Centro direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.
16. Centro direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis poveikio priemonių, kad jo vadovaujamos švietimo įstaigos vaikai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą.
17. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Centre teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.
18. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama Centro bendruomenės narių apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems metams.
19. Centro atstovai, sužinoję apie smurtą artimoje aplinkoje, apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoja specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją, pateikia būtiniausius šio asmens kontaktinius duomenis.
20. Ne rečiau kaip kartą per ketverius metus pedagoginiai darbuotojai privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
22. Centro darbuotojai ir vaikų tėvai su aprašu supažindinami pasirašytinai.
23. Aprašas skelbiamas Centro internetinėje svetainėje ir el. dienyne.

SUDERINTA

Šiaulių Petro Avižonio ugdymo centro
profesinės sąjungos pirmininkė

Palmira Vasiliauskienė

2025-09-15